

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

๑. สถานการณ์ศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จำนวน ๖๔ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๑๑,๔๒๑,๐๘๙ ไร่ แยกเป็นข้าวยาวน้อยกว่าจำนวน ๔๐ วัน ๒,๓๓๒,๔๔๖ ไร่ อายุ ๔๐ ถึง ๖๐ วัน จำนวน ๓,๕๒๔,๖๔๗ ไร่ และอายุข้าวมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๕,๕๖๓,๙๙๖ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล^๑ ไม่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๓๕ ไร่) พื้นที่การระบาด ลดลง ๓๕ ไร่

โรคไหม้ข้าว^๒ พบการระบาดของโรคไหม้ข้าวในระดับรุนแรง จำนวน ๑,๑๙๕ ไร่ ระดับไม่รุนแรง ๑๖๐ ไร่ รวมพื้นที่การระบาด ๑,๓๕๕ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑,๑๒๔ ไร่) พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๒๓๑ ไร่ ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี พิจิตร และจังหวัดปราจีนบุรี

โรคขอบใบแห้งข้าว^๓ ไม่พบการระบาดของโรคขอบใบแห้งข้าว

แมลงบัว^๔ พบการระบาดของแมลงบัวในข้าวยาวน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๑๓,๓๓๖ ไร่ ข้าวยาว ๔๐ ถึง ๖๐ วัน จำนวน ๙๗,๖๓๙ ไร่ และข้าวมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๔,๔๖๓ ไร่ รวมพื้นที่การระบาด ๑๑๕,๔๓๘ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๑,๘๑๗ ไร่) พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๗๓,๖๒๑ ไร่ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี อุทัยธานี พิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร

๒. การดำเนินงานควบคุมการระบาด

๒.๑ เจ้าหน้าที่กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ประสานงานติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว ภายใต้ภายใต้กิจกรรมแปลงติดตามเผ่าระวังศัตรูพืช เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคไหม้ข้าว แมลงบัว และศัตรูข้าวอื่นๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ ชาวเตือนการระบาดของศัตรูข้าว

๒.๒ ประชาสัมพันธ์ให้จังหวัดที่เคยพบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด ๔๒ จังหวัด เตรียมความพร้อมในพื้นที่ระบาดซ้ำซากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดซ้ำ โดยได้จัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวจำนวน ๘๐๙ แปลง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในพื้นที่เสี่ยง เตรียมความพร้อมในการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีวเวอเรีย และรณรงค์ให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนใช้ควบคุมศัตรูข้าวในทุกพื้นที่

๒.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง ลงตรวจสอบพื้นที่ที่พบการระบาดของโรคไหม้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้ร่วมกับศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก กรมการข้าว เช่น การงดให้ปุ๋ย ไนโตรเจนในปริมาณมาก ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมในพื้นที่ที่เกิดการระบาด และให้เกษตรกรเผ่าระวังและหมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี และสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านสร้าง รณรงค์ให้ใช้สารชีวภัณฑ์ และให้เกษตรกรเผ่าระวังและหมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ, สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจิตร ลงตรวจสอบพื้นที่ระบาดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง รณรงค์ให้เกษตรกรใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมในพื้นที่ระบาด และสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี และสำนักงานเกษตรอำเภอดูหมอง ลงพื้นที่ตรวจสอบพบการระบาดของโรคไหม้ข้าวมีลักษณะการเกิดโรคไหม้ข้าวเป็นหย่อมๆ และเป็นข้าวอยู่ในช่วงอายุมากกว่า ๖๐ วัน ซึ่งเป็นข้าวใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต

๒.๔ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจิตร ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดพิษณุโลก และศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ลงตรวจสอบพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง โพธิ์ประทับช้าง ตะพานหิน บางมูลนาก สามง่าม บึงนาราง และ อำเภอสว่างอารมณ์ สำรวจความเสียหายจากแมลงบัว เพื่อเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร พิจารณาต่อไป

๒.๕ สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง อำเภอหนองฉาง อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอทัพทัน รณรงค์ให้ใช้เชื้อราชีวเวอเรีย และเชื้อราเมตาไรเซียม ในพื้นที่ที่เกิดการระบาด และให้เกษตรกรติดตามสถานการณ์ของแมลงบั่วอย่างต่อเนื่อง

๒.๖ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดพิษณุโลก และศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ลงตรวจสอบพื้นที่เสียหายจากของแมลงบั่วเพิ่มเติม และแนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีเบนฟูราคาร์บ ๒๐ เปอร์เซนต์ อีซี ในพื้นที่ที่เกิดการระบาด

๒.๗ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ได้จัดทำโครงการจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว) ในพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร ร้อยเอ็ด น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี นครปฐม ปทุมธานี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง และจังหวัดชลบุรี

๓. การคาดการณ์

สภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ภาคเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๑๓ - ๒๒ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๗ องศาเซลเซียส

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๑๓ - ๑๙ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๗ - ๓๒ องศาเซลเซียส มีฝนร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ของพื้นที่

ภาคกลางและภาคตะวันออก อุณหภูมิต่ำสุด ๑๗ - ๒๒ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๑ - ๓๔ องศาเซลเซียส มีฝนร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ของพื้นที่

ภาคใต้ อุณหภูมิต่ำสุด ๑๙ - ๒๕ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๘ - ๓๕ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่งร้อยละ ๑๐ - ๖๐ ของพื้นที่

สภาพอากาศในพื้นที่ภาคเหนือ มีฝนเล็กน้อยทางตอนล่างของภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก มีฝนบางแห่งร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ของพื้นที่ ส่วนภาคใต้ มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๑๐ - ๖๐ ของพื้นที่ ข้อมูลแปลงสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในสัปดาห์ที่ผ่านมา พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงบั่ว และโรคไหม้ข้าวเพิ่มขึ้น คาดว่าในสัปดาห์หน้าสถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และแมลงบั่วอาจเพิ่มขึ้น และควรติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง และภาคตะวันตก ส่วนการระบาดของโรคไหม้ข้าวอาจจะลดลง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดของศัตรูข้าวแพร่ขยายวงกว้าง ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงข้าวอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดของศัตรูข้าวให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ดำเนินการควบคุมโดยทันที

๔. คำแนะนำในการควบคุมการระบาด

๔.๑ โรคไหม้ข้าว*

๑. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก

๒) ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กิโลกรัม ต่อ น้ำ ๒๐๐ ลิตร พ่น

๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่

๑) อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐ - ๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

๒) บลาสติซิไดน เอส ๒ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐ - ๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

๓) ไตรไซคราโซล ๗๕ เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐ - ๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

*** ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีสลับกลุ่มกันพ่น ทั้งนี้ ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวผู้ใช้และสภาพแวดล้อม

๓. หวานเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัม ต่อ ไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี

๔. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรไซคลาโซล คาซูกามัยซิน คาร์เบนดาซิมโพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก

๔.๒ แมลงบัว*

๑. กำจัดพืชอาศัยรอบๆแปลงนา ก่อนตกกล้าหรือหว่านข้าว เช่น หญ้าข้าวนก หญ้าไซ หญ้าแดง หญ้าชันกาด หญ้านกสีชมพู หญ้าปล้องหิน และหญ้าตีนติด

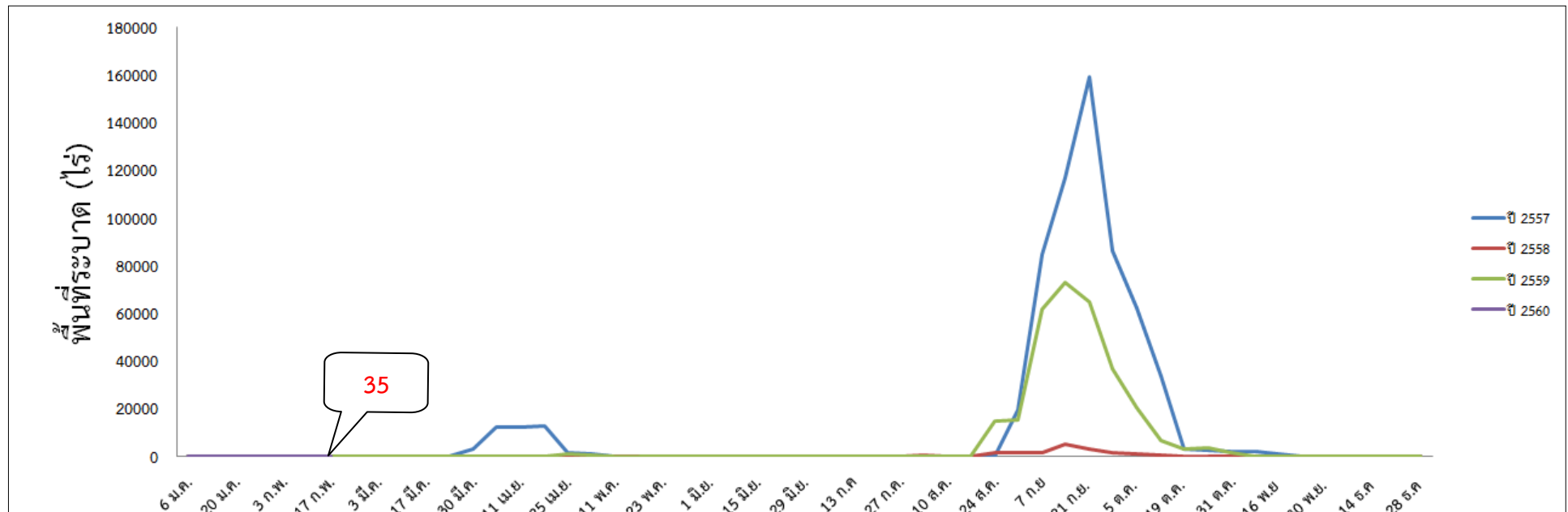
๒. หากพบต้นข้าวเป็นหลอดบัวมากกว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่แนะนำให้ใช้สารฆ่าแมลงใดๆ เนื่องจากไม่คุ้มค่ากับการลงทุนและยังทำลายศัตรูธรรมชาติ เช่น ไรตัวห้ำทำลายไข่ แมลงบัว และแตนเบียนหนอน Platygasterid Eupelmid และ Pteromid เป็นต้น

๓. ทำลายตัวเต็มวัยที่บินมาเล่นแสงไฟตามบ้านช่วงเวลากลางคืน หรือกลางวัน หากพบบินมา เพื่อลดประชากรแมลงบัวในฤดูปลูกถัดไป

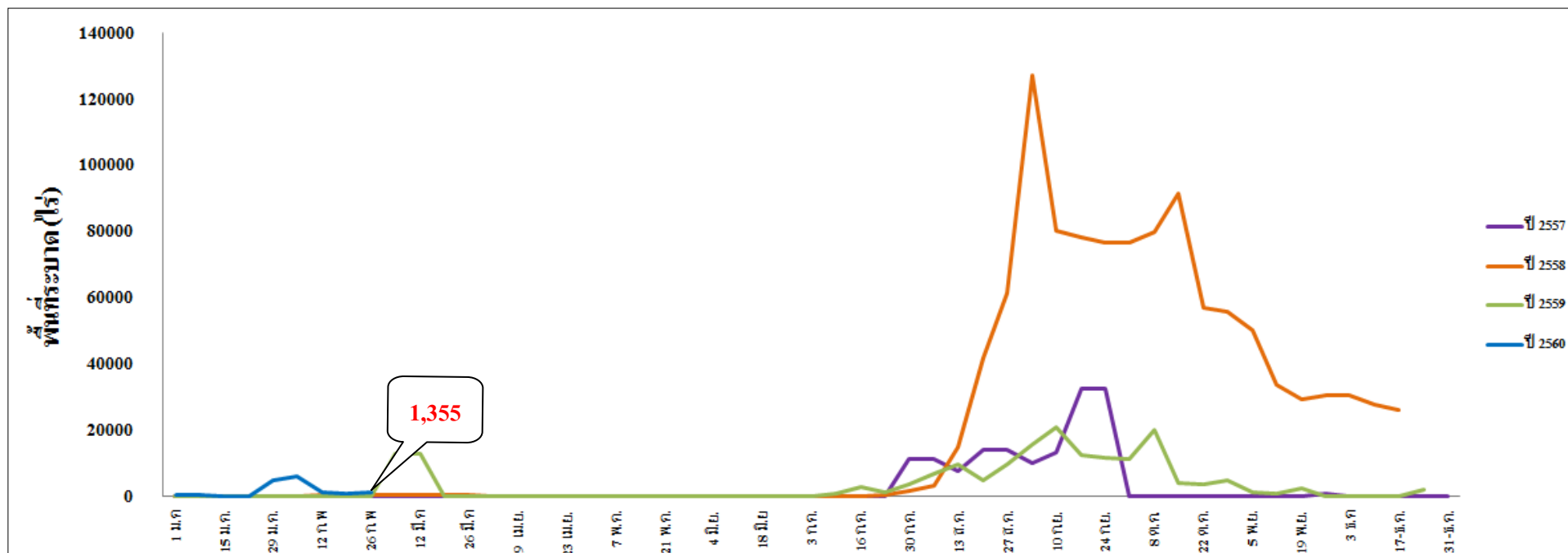
๔. ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอ หากพบจำนวนไม่มากให้ถอนต้นเป็นหลอดออกจากแปลงนาไปทำลาย

๕. ไม่ควรปลูกโดยวิธีหว่านหรือปักดำถี่ ในพื้นที่ที่มีการระบาดของแมลงบัวเป็นประจำ

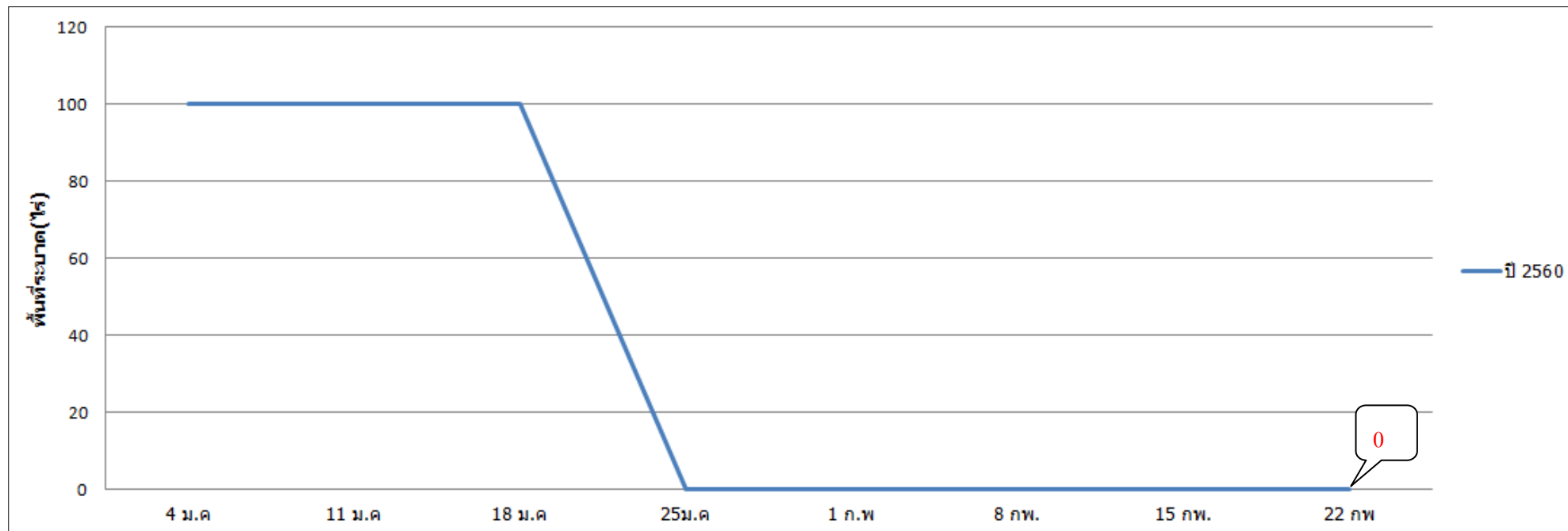
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดเพลิงกระโดดสีน้ำตาล
ระหว่างปี ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙ ปี ๒๕๕๙/๒๕๖๐

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดโรคไทม์
ระหว่างปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙ ปี ๒๕๕๙/๒๕๖๐

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดโรคขอบใบแห้ง
ปี ๒๕๖๐

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดแมลงบัว
ปี ๒๕๖๐

